

Barbara Niedźwiedzka

Rola bibliotekarzy medycznych w badaniach typu: ocena technologii medycznych (Health Technology Assessment)

Forum Bibliotek Medycznych 1/1, 495-497

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na naszym stale zmieniającym się i rozwijającym polu zawodowym, oscylującym między technologiami informatycznymi i rosnącymi oczekiwaniami użytkowników, bibliotekarze muszą stale aktualizować swoją wiedzę i poszerzać swoje profesjonalne umiejętności. Konferencje i warsztaty EAHIL są najlepszą okazją do wymiany doświadczeń z kolegami z całej Europy, a także miejscem nawiązywania kontaktów zawodowych i osobistych.

Bibliografia

T o r l i ń s k a Barbara: Działalność European Association for Health Information and Libraries. *Biuletyn GBL* 2000 nr 362 s. 71-73

P i o t r o w i c z Aniela, T o r l i ń s k a Barbara: Warsztaty European Association for Health Information and Libraries – Tartu '99. *Biuletyn GBL* 2000 nr 362 s. 103-107

P i o t r o w i c z Aniela, G r z ą d z i e l e w s k a Ewa, T o r l i ń s k a Barbara: Sprawozdanie z 8TH European Conference of Medical and Health Libraries Cologne, September 16-21 2002. *Biuletyn GBL* 2002 nr 366 ds. 117-119

W i e n h o l z H.: Der Nordic-Baltic EAHIL Workshop in Oslo
Online: http://www.agmb.de/mbi/2003_3/03-09-12

Dr Barbara Niedźwiedzka
Kraków – CM UJ

ROLA BIBLIOTEKARZY MEDYCZNYCH W BADANIACH TYPU: OCENA TECHNOLOGII MEDYCZNYCH (HEALTH TECHNOLOGY ASSESSMENT)

Co to jest ocena technologii medycznych?

Termin „ocena technologii w ochronie zdrowia (HTA)” jest używany na określenie oceny kosztów, efektywności a także innych konsekwencji stosowania określonych metod przez profesjonalistów medycznych w celu promowania zdrowia, zapobiegania i leczenia chorób a także poprawy rehabilitacji i opieki długoterminowej” (Department of Health, National Health Service, U.K. 1994).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia jest to rodzaj badań robionych dla celów polityki zdrowotnej, które oceniają krótko- i długo-terminowe konsekwencje (społeczne ekonomiczne, etyczne, prawne) stosowania określonej technologii. Celem oceny technologii jest dostarczenie politykom zdrowotnym informacji na temat możliwych wyborów” (Banta and Luce 1993).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia... to sformalizowana analiza technologii zdrowotnej, zestawu powiązanych z sobą technologii lub problemów wiążących się z daną technologią, której celem jest wspomaganie decyzji polityki zdrowotnej” (U.S. Congress, Office of Technology Assessment 1994).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia to ewaluacja technologii medycznych – włączając w to procedury, wyposażenie i leki. Ewaluacja ta wymaga interdyscyplinarne-

go podejścia, które obejmuje analizę bezpieczeństwa, kosztów, skuteczności, opłacalności, aspektów etycznych i wyznaczników jakości życia.” (Canadian Coordinating Office for Health Technology Assessment, 1995).

Wprowadzenie do Oceny technologii w Ochronie Zdrowia, opracowane przez C. S. Goodman’a można znaleźć na stronie National Library of Medicine http://www.nlm.nih.gov/nichsr/ta101/ta101_c1.htm

A także na stronach:

<http://nzhta.chmeds.ac.nz/nzhtainfo/protocol.htm>

http://www.hta.pl/1999_HTA.htm

Metody stosowane w HTA:

- Systematyczne przeglądy piśmiennictwa (doniesień o przeprowadzonych badaniach)
- Metaanalizy
- Badania kliniczne
- Analizy ekonomiczne
- Analizy uwarunkowań społecznych, kulturowych, aspektów etycznych, prawa itp.
- Symulacje
- Konferencje uzgodnieniowe

Dlaczego udział fachowców od informacji naukowej w tych pracach jest tak ważny?

Popularne bazy bibliograficzne nie obejmują całego piśmiennictwa naukowego.

W Medline można odszukać tylko 30-80 doniesień o badaniach klinicznych, w zależności od zagadnienia. (*Dickersin i in. 1994*)

Z przeanalizowanych przeglądów piśmiennictwa zamieszczonych w czołowych czasopismach medycznych 1985-1997 ponad połowa bazowała jedynie na Medline, a połowa w ogóle nie wzmiankowała o korzystaniu z materiałów niepublikowanych. Tylko 1 na 10 prac informowała, jaka była strategia poszukiwano doniesień, w co 8-ej zwracano uwagę na możliwość pominięcia istotnych publikacji (Brazier 1998)

Nikt lepiej nie przeszuka zasobów piśmiennictwa niż, dobrze przygotowany i wprowadzony dogłębnie w temat, pracownik informacji! (*Kuller i in. 1993*)

A to dlatego, że:

- Konieczna jest szeroka znajomość dostępnych źródeł informacji, a także sposobów docierania do tzw. „szarej literatury”
- Konieczna jest duża wprawa w przeszukiwaniu źródeł elektronicznych i znajomość „filozofii” i „kuchni” tworzenia baz bibliograficznych.

Fakty na potwierdzenie tej opinii

Od połowy lat 90' zespoły przeprowadzające HTA i systematyczne przeglądy (np. w ośrodkach Cochrane Collaboration, czy NHS CRD) włączają w swoje prace pracowników informacji. (Mead 1995, Smith 1996, McCarthy 1996, Lewis I in. 1998, Scherrer 1999)

Przy Międzynarodowym Stowarzyszeniu Oceny Technologii Medycznych (HTAi, dawna nazwa ISTAHC)) <http://www.htai.org> powstała Information Resources Group (HTAi IRG)

National Library of Medicine stworzyła specjalny portal dla bibliotekarzy uczestniczących w systematycznych przeglądach piśmiennictwa I w HTA. Zawiera on informacje potrzebne w tej pracy, linki do źródeł informacji

<http://www.nlm.nih.gov/nichsr/ehta/>

Rola bibliotekarzy/pracowników informacji w HTA

- Ścisła współpraca z interdyscyplinarnymi zespołami badaczy
- Określanie zakresu poszukiwań
- Opracowanie strategii wyszukiwania
- Formułowanie pytań wyszukiwawczych
- Szeroki, wyczerpujący przegląd źródeł w poszukiwaniu doniesień o badaniach
- Wstępna analiza zawartości odszukanych opracowań i selekcja

Nowe możliwości rozwoju dla bibliotek medycznych i ich pracowników

- Większe i ściślejsze włączenie się w prace badawcze
- Większa specjalizacja pracowników służb referencyjnych
- Nowe możliwości zarabiania na świadczeniu usług referencyjnych, także dla instytucji komercyjnych

Bibliografia

Dickersin Kay, Scherer Roberta, Lefebvre Carol: Identifying relevant studies for systematic reviews. *BMJ* 1994 Vol. 309 s. 1286-1291

Smith Jack T.: Meta-analysis: the librarian as a member of an interdisciplinary research team. *Library Trends* 1996 Fall s. 265-279

Brazier Hugh: Wystąpienie na European Association of Health Information Libraries (EAHIL) Conference in Utrecht, 1998)

Kuller Alia B., Wessel Charles B., Ginn David S. & Martin Thomas P.: Quality filtering of the clinical literature by librarians and physicians. *Bulletin of the Medical Library Association* 1993 Vol. 81 no 1 s. 38-43

Lewis Ruth A., Urquhart Christine J., & Rolinson Janet: Health professionals' attitudes towards evidence-based medicine and the role of the information professional in exploitation of the research evidence. *Journal of Information Science* 1998 Vol. 24 no 5 s. 281-290

McCarthy Laine H.: Evidence-based medicine: an opportunity for health science librarians. *Medicine Reference Services Quarterly* 1996 Vol. 15 no 4 s. 63

Mead Thomas L., Richards Daniel T.: Librarian participation in meta-analysis projects. *Bulletin of the Medical Library Association* 1995 Vol. 83 no 4 s. 461-464

Scherrer Carol S., Dorsch Josephine L.: The evolving role of the librarian in evidence-based medicine. *Bulletin of the Medical Library Association* 1999 Vol. 87 no 3 s. 322-328